

MARIANO FERRER

HAURDUNALDIAREN SUBJUNTIBOA

Badirudi abortuari buruzko eztabaidaren trintxera laugarren indikatiboaren —ekonomikoaren— onartzean kokatzen dela. Baina ez. Benetako bataila subjuntiboaren baliogabetzea izaten ari da. Beste era batera esango dut.

Orain arte legalak izan dira indikatibo etiko (bortxaketa), eugenesiko (fetuaren malformazioa) eta medikuaren (amaren osasun fisiko nahiz psikikoarentzako arriskua) arabera buruturiko abortuak. Hau, dena den, itxurazko gauza bat baino ez da; Espainian egiten diren ilaur legalen %98a, aipatu azken indikatiboaz baliatuz, amaren osasunari buruzkoaz alegia, gauzatzen bait dira. Egoera artifizial honi aurre egiteko abortuaren eskubide-luebakitik epe-lege baten (abortu librea haurdunaldiaren lehen astetan) edo laugarren indikatibo

sozioekonomikoaren alde (seme-alaba berri batek sorteraziko lituzkeen arazoak familiaren ongitasunarekiko) borrokatzen da.

Baina eztabaida teoriko honetaz gain, beste gauza materi-alago bat ere badago eta ez zaio behar bezalako arreta eskaintzen. Datu ofizialen arabera, Espainian burutzen diren ilaur ofizialen %97a klinika pribatuetan gauzatzen dira. Komeni da jakitea une honetan 215 direla abortuak egiteko baimena duten eritegi publikoak eta 54 besterik ez pribatuak. Baina emakumeak, 100etik 97, klinika pribatuetara doaz. Zergatik?

Medikuak etikan oinarritzen dira borondate-askatasuna eta atentzio-kalitatea argumentatzeko. Baina erne ibiltzen dira sakoneko arrazoietakoa bat ez aipatzeko. Medikuek, alegia, betebeharrak legalak (indikatioak) betetzeko eskaerari, emakumeek ordain dezatela (subjuntiboa) erantzen diote.

Abuztuak 1

ASKATUAK?

Eli Galdos-ek bi urterako diru-laguntza eskaini dio saskibaloiko "Askatuak" taldeari jokalarien elastikoetan "Leitzarango Autobidea"ren iragarkia eramatearen truke.

Eskaintza onartzen badute, zama izugarri batetik askatuko dira. Ez dute, irauan ahal izateko, diru-eske ibili beharrik izango. Baina, *askatuagoak* izango al dira?

Politikoen gauzen artetik gehien kezkatzen nauena da zein erraza zaien diru publikoaz besteen askatasunaren salneurria ezagutzea.

Abuztuak 2

BARBERA ZUZENEAN

Emilio Barberá-k, Giscard d'Estaing-i irakurri ote dion galdetzen diot neure buruari. Frantziar lehendakari ohia bere memorien bigarren alearen aurkezpena egiten dabil. Elkarriz-

ketetan behin eta berriro errepikatzen du komunikabideak “agintea” direla. Ez laugarren agintea. Agintea, soilik, aginte osoa.

Eta Giscard datorkit gogora ETB2an, bizi-bizian eta zuzenean, Barberá bere dimisioaren berri ematen ikustean. Gordeta izan du notizia berak eman ahal izateko, eta biztanleriari eman dio zuzenean, ez kazetariei.

Jarrera honek esanahirik ba ote duen galdetzen diot neure buruari. Baina, tira, Barberá denez, beharbada gaur goizean bururatu zaiola baino ez du esan nahi.

Abuztuak 3

DAVID/HB-REN IZARRA

Zein arriskutsua den segurtasunaren diskurtsua! Polizi sindikatuak Rafael Vera -rekin bildu dira autobabes eta segurtasun-neurriak ezartzeko. Bi sindikatuk “Euskal Herrian dauden polizien bizilagunak kontrolatzea HBren ingurukoak ote diren jakin ahal izateko” eskatu diote Estatu-Idazkariari.

Egun batzuk pasa dira eta oraindik ez dut, halako eskaera baten aurrean, sekulako harridura isladatu duen iritzi bakar bat ere irakurri/entzun.

Nik, HBkoek ere euren bizilagun poliziak GALeko sinpatizanteak ez izatea garantizatuko lituzketen kontrol-neurriak eska ditzatela proposatuko nuke.

A zer-nolako eskandalua!

Abuztuak 5

“BAI, NAHI DUT” ESAN AURRETIK PUTZ EGIN

Gaur ezagutu da La Rota-ko Epaimahaiak ezagutzera eman duen epaia. Dibortzio-legea bezain iraultzailea izan liteke. Haren arabera, ezkongaietako bat ezkondu aurretik —edo baiezkoa eman zuenean— drogadiktoa nahiz alkoholikoa zela

demonstratuz gero, ezkontza baliogabeturik gera liteke. Argumentua zera da: hala alkoholismoak nola drogadikzioak adimena eragozten duen perturbazio psikikoa eragiten dute. Ezkontza, halaber, bietako batek besteari bere ezkondu aurretiko drogodependentzia ezkutatu izan balio ere, deuseztaturik gera liteke.

Beti bezala, orain ere, ez dira falta gaizki pentsatzen duten horietarikoak, ezkontzaren sendotasunarekiko Elizaren "irekiera" hau susmo txarrez ikusten dutenak, alegia. Famili porrotam kontrola berreskuratzeko kontrataketzat daukate. Zibilki separatzeko aukeraren eraginez, gero eta gutxiago dira eliz baliogabetasuna eskatzera arriskatzen direnak.

Neri Elizaren gaurkotze bat iruditzen zait. Oso egokia droga berriei dagokien heinean, baina oso berantkorra alkoholismoari dagokionean.

Eta mugen arazoa datorkit gogora. Zer toxikomani maila behar da lotura hausteko? "Bai" esan aurretik alkoholometroan putz egin beharko ote da?

Abuztuak 8

EHIZTARIAREN HIPOTESIA

Denek gauza bera diote: zergatik? Zerk bultzatu du EAJ halako itzulipurdi ikaragarria ematera? Atzo arte:

- *Proiektu ofiziala zen egokiena.*
- *Gehiengo demokratikoak nahi zuena zen.*
- *Aurrera jarraitu behar zen atzera begiratu gabe.*

Gaur, ordea, Diputazioaren aldaketaz gain, beste inolako aldaketa ezagunik gertatu gabe, EAJk ezin hitz egin zitekeenekin hitz egin du eta adostasun batera iritsi da beste proiektu desberdin bat onartzeko. Galdera, berriro ere diot, zera da: zergatik?

Teorikoki ez da zaila eskenategi desberdinak eraikitzea erantzuna aurkitzeko:

1. *Garaipena*: Paktuko alderdien finkotasunak Lurralde-HB-ETArek erresistentzia ahuldu egin du instituzioek autobidea egiteko erakutsi duten gaitasuna sinesgarri bihurtzean. Honi esker, oposizioak autobidea Leitzarandik pasatzea onartu behar izan du. MLNV delakoaren erresistentzia makurterazi ondoren, kontzesioekin gatazka behinbetirako gainditua geratzea nahi dute.

2. *Porrota saihestu*: hauteskondeen ondoren EAJ da autobidea egin behar duena eta zuhurtzia politikoak kostuak neuritzea eskatzen du. Gatazkak irtenbiderik aurkitzen ez badu, bi gauza gerta daitezke: bata, legealdi osoa baldintzapean geratzea; bestea, hurrengo hauteskundeetarako autobidea bukatu gabe egotea. Panorama txarra benetan.

Numantinismoaren ondorio negatibo posibleen aurrean, autobidea egiteko erarik egokiena adostasun batera iristea dela erabakitzen da. Eskandalu bat izango da baina gero ahaztu egiten da. Gizarte honek dena irensten du. Azkenean gauza garrantzitsu bakarra autobidea egina ote dagoen izango da.

3. *Hitzarmen globala*: Lurralde-rekin lortutako adostasuna ETArekiko beste operazio zabalago baten lehen urrats bezala hartuz adierazten da.

Honekin misterio sakonean murgiltzen garenez, hipotesia jaso baizik ez dut egingo.

4. *Arzalluz "makiavelo"*: jokaldi politiko bat besterik ez da; bere helburua gobernu hirukoitza hankaz gora botatzea (EAK e ro batek bezala erantzun eta motiboak emango ditu) eta etorkizuneko mapa politikoa osatzea honako hiru indarren inguruan: EAJ, PSOE eta HB.

5. *Dirua* mila milioi asko dira jokoan daudenak. Autobidea diru-jario izugarria izan daiteke. Ikusi egin behar, beraz, nola egiten den. Egiten dutenen arabera dirua "etxean" gera daiteke.

Jarrai nezakeen, baina jakin badakidanez politikoek epe luzerako egitamuez baino gehiago unean uneko bultzadez funtzionatzen dutela, nahiago dut ehiztariaren hipotesia.

Galdos-ek, abuztuaren 5eko bileran, Lurralde-k akordio batera iristeko zuen gogoia somatu zuen. Koordinadorak galdutzat ematen zuela proiektu alternatiboaren gudua eta

gatazkatik politikoki bizirik irten nahian, akordio-mahaiian eseri nahi zuela alegia.

Galdos-ek hain gertu ikusi zuen txoria, ezen eskupeta disparatu bait zitzaion ehiza debekatua zegoen barruti batean zegoela konturatzeko astirik gabe. Gerokoak, goardari eman behar izan dizkion adierazpenak izan dira.

Abuztuak 9

EUSKADI BERRIA

Orain dela hilabete batzuk, Estatuko Fiskal Nagusiak, Euskal Herria zela Espainian eta European zehar banatzen den drogaren portu frankua adierazi zuen. Gaur, Ertzaintzako arduradunek diotenez, Euskadi omen da nazioarteko mafien prostituzio femeninoaren “meca”tako bat.

ETAri eskaintzen zaion arretak, beharbada, beste hainbat gauza deskuidatzera garamatza.

Abuztuak 11

AUTOBIDEAREN HILDAKOAK

Une batez “txunditurik” gelditu nintzen. Honela zioen egunkariak: “Autobideko obrek bost hildako eragiten dituzte hamar egunetan”. Baina ez zen *gure* autobidea. Ez ziren *aten-tatuz* hil. Besterik gabe, Granadan egiten ari diren autobidean, 92koan, hamar egunetan lan-istripuz hildako bost langile ziren.

Zer gatik saiatzen ote gara hain egoskorki heriotz guztiak berdinak direla esaten?

Abuztuak 13

TELEBISTAREN INDARRA

Ez naiz iritzi publikoarengan duen eraginaz ari. RTVEk hartua zuen 1.600 langileren kontratuak ez berritzeko erabakia.

Suposatu behar da ongi pentsatuta eta argumentu indartsuetan oinarritutako erabakia zela. Baina sindikatuen greba-mehatxuaren ondoren RTVEk atzera egin eta erabakia aldatu du: derrigorrezko jubilazioa 63 urtetik gorakoentzat eta aukerazkoa 60-63 bitartekoentzat.

Hau da telebistaren indarra. Abenduaren 14 ospetsu hartatik aurrera, iritzi publikoari telebistarik gabeko herrialde bat gobernu gabeko herrialdea dela iruditzen zaio. Gobernu honen ustez, ez ziren sindikatuak izan Espainia gerarazi zutenak, gaueko hamabietan puntu-puntuari Tor re España agindarrak gabe utzi zuen gizon hura baizik. Eta, jakina, ez daude esperientzia errepikatuzko prest.

Errekonbertitu guztiek, berriro jaiotzekotan, lan egitera TVEra joango direla zin dagite.

Abuztuak 14

“FORCEPS”EKIN

Zein testu zoragarria!

“Herri Batasuna desea aclarar que en el caso de presentar el citado acuerdo a las Juntas Generales de Gipuzkoa aceptaría el resultado del debate y votación sobre la misma cualquiera que fuera aquel”.

Eskerrak “argitzea” nahi duten. Ez dut pentsatu ere egin nahi zer idatziko zuketean “ilundu” nahi izan balute. Baina alde batera utziz sintaxia, zakar samarra, nahiago bait dute behatzak gramatika-mailan —eta ez kontzeptuetan— harrapatzea, testu biribila atera zaie oraingoan. Esan nahi duena baino ez du esaten. Hau da, ezer ez. Eta hala eta guztiz ere, Arzalluz-ek, emagin bat bezain harro, pozik erakutsi ahal izan zuen umea.

Ezin izan zuen, ordea, ezer egin, beste guztiok “forceps”ekin aterea izan zenik ohar ez gintezen.

Abuztuak 16

ALBANIA

Herrena baino lehenago harrapatzen da gezurtia. Zein egia galanta!

Potentzia *demokratikoek* mende erdi iragan dute Ekialdeko diktadurei handik atera nahi zuten biztanleei ateratzen lagatzeko eskatuz.

Eta albaniarrek mendebaldeko banketera konbidatuak zeudela uste izan dute.

Abuztuak 17

ESTATU-KOLPEA

“Altzairuzko teloa”ren inguruan sortutako zintzoen eta gaiztoen munduan ume izan denak bakarrik uler dezake gaur sentitu dudana SESBeko Estatu-kolpearen berri izan dudanean.

Ez nau zoriontsu egiten gelditu zaigun jabe bakarreko mundu honek, baina sekulako hotzikarak jo nau milioika errusiar, esloveniar, mongoliar eta musulman horietaz pentsatzean. Denboraren tunelean barrena atzera eginez, kikiltzen sentitu ditut.

Abuztuak 19

SESB-ERA BEGIRA ETA ZAIN

Herenegun izan zen ikaraldiaren eguna. Atzo, bular-kolpeena eta behatz-salaketena. Baita auhen-eguna ere, Gorbachov-i behar bezalako laguntzarik eman ez zitzaiolako. Hura bakarrik utzi eta SESBen zer gertatzen zen ulertu ez zutenen izenekin zerrenda osatzeko eguna.

SESBen gaur da, Gorbachov aske, bularra ateratzeko eguna. Denak egon omen ziren barrikadetan. Eta hemen, berriz, puntuak irabazteko eguna da, denek bait zekiten kolpeak porrot egingo zuela.

Garbi dago Estatu-kolpea oraindik gehiengoan jokoan sartu ez diren Sovietar Batasun handiaren bi gutxiengoan artean eman dela, eta astirik egon ez denez, ez hemen, eta ezta han ere inork ezer ulertzeko, gerokoen zain geratuko naiz. Hau hasiera besterik ez bait da.

Abuztuak 21

IDAZKARIAREN KASUA

Joan zen egunean irakurri nuen “¡Viva Cartagena!”ren azken bertsioa. Harekin nahi izaten dute espainiarrek zailtasunak gainditu maiz.

Lehengo batean, Madrileko fiskal batek egunkarian korruptzioaz idatzi zuen eta sahiesgarria ote zen ala, aldiz, etsi eta dena salneurri bat duen Sudamerikan bezala, berarekin bizi-tzera ohitu behar ote genuen galdetzen zion bere buruari.

Ez dakit, baina ziur naiz oraindik orain ere badirela Espainian prezioa jarria duten gauza batzuk. Nolanahi ere, hau prurito bat baizik ez denez, utz dezagun alde batera. Gauza da, fiskalak, gure hegoamerikar ustelkeriarantzako joera deskribatu ondoren, montera jarri eta “viva Cartagena” egozten zuela. Haren ustez, ustelkeria sahiesgarria da epe motzean formula erraz batzuk betez gero; lehena, biztanlegoak inolako irregulartasunekin bat ez egitea, ezagutzen duen edozein ustelkeria salatuz.

Unetxo batez eten egingo dut fiskalaren idazkia kalera botatako idazkariaren historia kontatzeko.

Verónica Rodríguez Luque “Fundación para el Estudio y Desarrollo de la Salud” (FEDES) delakoaren idazkaria zen. Bertan kontratu laboralik gabe lan egin zuen eta, urtebete baten buruan, kalera bota zuten.

Verónicak, Epaitegira jo zuen milioi t’erdiko indemnizazioa eskatzera eta bere eskaerari esker jakin ahal izan dugu FEDESen eskaparatepean ezkutaturik zegoen irregulartasun-lupetza: parlamentari sozialistek zuzendutako fundazio klandestinoa,

entitate juridikorik gabekoa, diru publikoa bideratzeko erabilia osasun-gaietan eskaintzen zuen aholkularitzaren aitzakiaz.

Dena den, gure lagun fiskalarengana itzuliz, bere neurrien artean despidoarekiko zaletasuna ere sartzea aholkatuko nioke, ustelkeria biztanlegoaren laguntzaz gainditu nahi badu behintzat. Era berean izan genuen FILESaren berri eta.

Abuztuak 22

KAPITALISMOAREN ARRAKASTA

Sebastián Salgado 47 urteko argazkilaria brasildarra dugu, mendearen hondarreko argazkilaritzaren “guru”etako bat. Eta entzun diot, soviatar kolpe doilorraren eraginez sortutako antikomunista-uhinak bultzaturik komunikabideak kapitalismoaren arrakasta aldarrikatzen ari diren unean.

“Zenbat herrialde kapitalistak izan du arrakasta? Hamar... hamabostek? Nere herrialdea kapitalista da, Txile kapitalista da, Bolivia kapitalista da... eta ez dute inolako arrakastarik izan. Munduan barrena ehundik gora dira porrot egin duten herrialde kapitalistak. Oso gutxi izan dira benetan arrakasta lortu dutenak. Hori da arazoa.”

Ez dago gaizki baten batek gauzak samurki ebidenteak gogoraraztea.

Abuztuak 23

“OCA”REN JOKOA

Uste dut joko hau dela, alegia, kuadro batean eroriz gero atzeragoko beste batera joan erazten zaituena.

Gaur iragartzen denez Ramos Hidalgo, S.A. delakoak bere kontratua euskal enpresa-talde bati utzi behar diola, irakurlea abuztuaren 9ko testura (diruaren hipotesia) bihurtzera konbidatuko nuke.

Abuztuak 27

GIZAHILKETA ALA HILKETA

Diotenez idatzita omen dago Amedoren sententzia. Eta zigortua izango dela gizahilketa-saio bategatik eta ez hilketagatik. Desberdintasuna —gartzela-urtetan—, kasu baten nahiz bestearen arabera, oso handia da.

Gizahilketa batetik hilketa batera dagoen aldea egintza nola burutzen denean datza. Adibidez, “alebosiaz” (biktimari defen-datzeke aukerarik eman gabe) burutu ote den, edota “pre-meditazioz” (asko pentsaturiko nahi baten ondorioa), edota “ordain-aginduz” (saria), etab. Bada pentsatzen duenik sententzia —konfirmatzekotan— justiziaren hilketa-delitu bat izango litzatekeela.

Abuztuak 28

“UNA, GRANDE Y REDONDO”

Jordi Pujol-ek “Katalunia, Lituania legez, nazio bat da” esatean trumoiak kaxa ireki du. Eta berriro ere askatu da, Vázquez Montalbán-ek zorrozki idazten zuen bezala, besteen begian Lituania ikusten dutenen eta norberarenean, aldiz, Estoniarik ikusten ez dutenen haserre antinazionalista.

Beste gauza batean ere bat dator Carvalho-ren “aita”rekin: Espainiaren benetako baterakuntzarako, Errege-Erregina Katolikoaren baterakuntza politikoa baino askoz ere efikazagoa izan da futbol-liga nazionala. Gaur hasten dena, hain zuzen.

Orain, zain geratu eta ikusi egin behar da Pujol-ek noiz bil-tzen dituen untzi-oihalak. Bere esaldiari hainbatek txinpar-tak ateratzen dizkion bitartean, berak nolako probetxua ater-atzen duen ikusiko dugu.

Irailak 1

ILYA REZNIKOV

Ez dakit nola irudikatzen duzuen zuek kolpearen ostean Yeltsin-ekin bat egitera joan zen jendetza. Neuk ere, egia esan,

ez dut honetaz oso ideia garbirik. Baina, agian, ondo datorkiguke denori *Newsweek* aldizkarian agertutako zati hau irakurtzea:

«Aldaketa generazional baten seinaleak nabari zitezkeen kolpea salatzeko Mosku-ra joandako jendetzaren artean. Yeltsinen lehenagoko mitinetan, gehiengoa, jende heldua zen, 50-60 urte bitartekoa. Baina Errusiar Parlamentua defendatzera joan zen jende gehienak, 30-40 urte zituen.

Hau da mendebaleko gauzez maitemindurik dagoen sovietar belaunaldi kontsumista, dirua metatzeari uko egiten ez diona eta ideologia jakin bati loturik ez dagoena.

Haietako bat Ilya Reznikov zen, 23 urteko gaztea, Errusiako Estatuko Humanistika-Unibertsitateko Ikasle-Kontseiluburua. Bere herrialdearen etorkizunaz duen ideia oso zabaldua dago: “Gizarte sanoa izango da eta gazteria sano bat izango du. Mairiuhana erreko dugu, dirua pilatuko dugu, ‘hippiak’ eta ‘yuppiak’ edukiko ditugu... munduko beste guztiak bezalakoxeak izango gara”.

Irailak 2

ATUTXAK DIO

Barne-kontseilariak joan zen abuztuaren 29an bere gizonek burutu egintzaren gorabeheren berri eman du gaur. Tiroketaren ondorioz bi lagun hil dira: ETAKoa bata eta ertzaina bestea.

Legebiltzarreko batzordearen aurrean eman duen adierazpena HBko parlamentariak joan dira. Garapen argi baten sintoma da. Urrun samar gaude jada “numeritoxa montatzean” oinarritzen den partizipaziotik (“Yoldi for President” kasua). Ez dakit HBren munduan garapen hau gehiegi ez igertzea nahi duten, baina igerri egiten da.

Konparezentziatik —eta berau eragin zuen gertaeratik— honako bi inpresio nagusi geratzen zaizkit:

1. MLNVren eskandalu farisaikoa enfrontamentu batean ETAKo kide bat hiltzen den bakoitzean.

2. Bloke demokratikoa osatzen duten alderdi politikoen poz akritikoa Atutzaren adierazpenen aurrean.

Nagusi samarrak gara burdinez hiltzen duena burdinez ere hila izan daitekeela jakiteko. Eta edozein poliziak bere bizia jokoan jartzen duenean, ahal badu, abantailaz jokatzeko duela.

Irailak 5

ALCOYANO F.C.

“Auñamendi”k gaur aurkeztu du bere manifestua. Bertan aitortzen denez, EE oso urrun gelditu da bere sorrera eragin zuten nahietatik. Ezkerraren eta abertzaletasunaren arteko zubi izateko jaio zen alderdia, korrontearen erdian aurkitzen da, partidu erdia ibaiertz baterantz eta beste erdia kontrakorantz igeri egiten diharduen bitartean.

“Auñamendi”koek, horietako erdi batek alegia, euren burua daukate kode genetikoaren jabe, benetako DNAREN jabe, herri honetan falta den proiektu politikoaren jabe, nahiz eta EE ez izan baliabiderik egokiena hura praktikara eramateko.

Horregatik dei egiten diote PNV-HB-PSOE ardatzarekin bat ez datorren biztanleriari beraiekin batera elektoralki indartsua izango den alderdi berri bat osatzeko.

Beren alderdikideekin bat egiterik lortu ez dutenez, Alcoyano-k baino kemen handiagoa dutela esan behar.

Irailak 6

“MICHELLE, MA BELLE”

Musika eta hitzak “The Beatles”ei dagozkie. Keinua, ordea, Valderrama-ri, hots, Bernabeu-n Michel-en behatz kuriosoen ustegabeen harrapatutako Valladolid-eko jokalaria.

Komunikabideek hamaika punta atera diote gertaera honi: madrildarraren tentazio sexuali buruzko intsinuazioak, haren

benetako intentzioei buruzko elukubrazioak, ezarritako isunari buruzko iritziak, etab.

Ni neu, episodio honetatik, Michel-ek ferekatzen zizkion bitartean Valderrama-k zuen begiradarekin gelditzen naiz. Harritzea gero eta zailago den mundu honetan, pozgarria da topo egitea haserrerik ere ez —harridura bakarrik— adierazten duen halako begirada batekin.

Irailak 8

LACAN

Gaur hamar urte hil zen Jaques Lacan. Ez dut hamakeriaz esaten. Egia esan ez dut psikoanalisiaren historian hain ospetsua eta, bidenabar esanda, idazle ilun eta zailaren fama duen gizon honen ezertxo ere irakurri.

Hau argitu eta gero, orain dela urte asko ukitu ninduen esaldi bat —gaur arte harena zenik ez nekiena— aipatzera ausartuko naiz.

Panés Calpe-k kontatzen du nola 1969an (dataz ohartu!) Lacan-en mintegi batera joan zen eta zein harrigarria egin zitzaion Lacan-en insistentzia “erreboluzio” hitzari bere esangura zehatz-mehatza eman zekion: “gauzak, behin eta berriro, leku berberera eramaten dituen errotazio-mugimendua”.

Irailak 9

HAMAR EGUNEN BURUAN

Gaur bete dira hamar egun ETak komunikatu batean esan zuenetik berak ez zuela jarri Donostiako Boulevard kalean ONCEko kabina baten gainean Salve egunean aurkitu zen lehergailua.

Gauza guztiek dute beren lehen egun bat, baina nik dakidanez, ETak oraindik ez du inoiz ere bere militanteek egin-

dako egintzarik gezurtatu. Hala ere, inori ez zaio garrantzitsua edo egokia iruditu nork jarri zuen arakatzea.

Garbi dago ETA ez dela jada lehen zena. Baina ezta gu geu ere.

Irailak 11

ULTIMATUMA

Ez da oso argia izan behar Ardanzak EAri egotzitako ultimatumak EAJren baitan gobernu hirukoitzaz duten ideari erantzuten diola ohartzeko: opari bat da, salneurri bat duena (arazorik ez sortzea, alegia), eta EEk eta EAk merezi ez dutena.

Ultimatumak, beraz, EAk aurkeztu dituen independentziaren aldeko mozioek EAJren baitan arazo bat eragin dutela esan nahi du.

Hau ez da ikusterazi nahi zaigun bezain argi eta garbia. EAJk beste era batera saihas zezakeen auzia eta, EGiren proklamekin egiten duen bezala, “mutil koxkorren gauzak” dirrela esanez bukatu. Baina ez da horrela izan. EAJk gune horretan ezarri nahi izan du muga. Honek, jakina, “zergatik” galdetzera bultzatzen gaitu.

Erantzun bat baino gehiago egon liteke. Ni gehien betetzen nauena: EAJk oso garbi dauka independentziaren txapela handiegi gelditzen zaiola. Ez dela momentua. Baina ez gauzak oraindik heldu gabe daudelako, interesatzen ez zaiolako baizik. Prozesu autonomikoak oraindik joko handia eskain diezaioke haren erresorteen jabe izaten jakin duenari eta, gaur egun, amildegira jotzea baino errentagarriagoa da.

Eta giroa berotu eta jokoari hasiera ematea baino ez zen gelditzen. Baina finagoa da gobernu-konpromezua zela esatea.

Irailak 13

AHUNTZAREN GAUERDIKO EZTULA

Plazaratu da dagoeneko Euskal Herriko Unibertsitatearen kontuei buruzko behinbetiko txostena. Agertzen diren gauzen artean errektorego-taldearen VISA txartelaren erabilera aipatzen da. Txartel honen kontura 1987-1989 bitartean 20 milioi pezeta xahutu ziren.

Justifikanterik ez dagoenez, "Tribunal Vasco de Cuentas" delakoak gasturik gehienak jatetxe-fakturei dagozkiela uste du.

Gastu publikoaren dispendioa ikusirik, halako txikikeria batek ahuntzaren gauerdiko eztula eman dezake. Baina kuriositate batez hilko naiz: jakitea, alegia, edozein eguerditan, gaur bertan esaterako, zenbat eta zenbat jendeak diharduen Administrazio Publikoaren kontura jaten.

Ez da harritzekoa administrazioa bera arduratzea gauza horiek estaltzen.

Irailak 15

ARDANZAREN ADIERAZPENAK

Ardanza hizketan ari zen bitartean beste guztiak katuaren bostgarren hankaren bila zebiltzan. Zergatik hautsi ote da gobernu hirukoitza?

Gehiengoaren ustez EAJk aukera ezin hobea zuen EA gainetik kentzeko, hasiera-hasieratik egin nahi zuena egiteko, alegia.

Uste honen aurka nik neurea daukat: politikoez ez dute epe luzera pentsatzen, ezta konspiratzeko ere.

Nere aburuz, bai batuk eta bai besteak (EA independentziaren aldeko mozioei atxekiz, Ardanzak ultimatumak egotziz) gero zer zetorren jakin gabe jokatu zuten.

Seguru aski, jakin izan balute, ez batuk eta ez besteak ez zuten egin zutena egingo. Okerrena da, egin egin zutelako, gertatu zela gertatu zena.

Gero, batzuen eta besteen adierazpenak datoz.

Hona hemen, agian, gure politikoen arazorik handiena: maizegi eman behar izaten digutela inoiz gertatu behar ez zuenaren berri.

Irailak 16

BATASUNA BERRIRO ERE

Ez diet inbidiarik presidenteak nahiz lehendakariak elkar-rizketatzera telebistara konbidatzen dituzten kazetariei. Ez da erraza haien aurrean han egotea, eurek bait dituzte abantaila guztiak, galdetzaile inpertinente bat jasango ez lukeen ikusentzule arruntarena barne... eta horrelakoetan bat inper-tinentea ez bada, oso zaila da ezer garbirik ateratzea.

Atzo, ordea, gogoz egongo nintzatekeen Onega, Tapia eta Franco-ekin batera González-en aurrean. Elkarriketaren une batean Gubernuburuak "Espainiaren batasuna ez dago arrisku-tan" esan zuen.

Han izan banintz, begirune osoz, zera esango niokeen: oso ongi, Lehendakari jauna, baina axola al litzaizuke zertan da-tzan adieraztea?

Irailak 17

BIHUR ZAITEZ ABUZTUAREN 22-KORA

Barkatu molestiak, baina irakurtzen baduzu egun horretan idatzi nuena, gaur nahikoa zait hitzez hitz kopiatzea gaurko egunkariak dakarren berria:

"Madril. 'Fundación para el Estudio y el Desarrollo de la Salud' (Fedes) delakoak, hainbat kargu sozialistek osatzen dute -nak, Verónica Rodríguez Luque berronartzea erabaki du bere ugazabek deklarara ez dezaten despidoa aztertzeke ospatu behar zen epaiketari".

Beti bezala, hemen ez da ezertxo ere gertatu.

Irailak 19

NEURE BURUA LASAITZEKO

Bere historia polizia on baten historia da. Bere lankideen bizia —eta demokraziarena—eguneroarriskutan jartzen zuen hiltzaile-talde bat ezin onar zezakeenarena. Haiek erabiltzen zituzten arma berdinez baliatu behar zuela ohartu zen eta, inori ezer esan gabe, buru-belarri hasi zen lanean bere ahorroak eta bere familiarenak enpeinatuz.

Nagusiek bere profesionaltasunean konfidantza osoa zuten, nahi izan zuen bezala ibili zen muga, kasino eta burdeletan zehar inolako susmorik eragin gabe. Bere gurutzada pertsonala, betebeharrak profesionalekin eta lan-ordutegiarekin uztartzen jakin izan zuen, eta inori ez zion atentziorik eman bere funtzionario-soldatarekin gabe hoteletan, jatetxeetan eta joko-mahaietan xahuturiko dirutzak.

Mutiko argia zenez, harremanetan jarri ahal izan zuen, hura bezalaxe, bere kontura lan egiten zuen “hampa”ko jendearekin, taberna batean txikitoak hartzen aurkitzen zuten lehen euskalduna tirokatuz.

Baina ez zuen talde terroristarik eratu, eta bere nagusiei ez zaie oraindik halakorik egia izan daitekeenik iruditzen.

Horregatik, oraindik orain ere, polizien eredutzat daukate.

Hau idazten dut neure burua lasaitzeko, alegia, Amedoren kasua dela eta, Entzutegi Nazionalaren epaia behar den bezala ulertu dudala konbentzitzeko.

Irailak 20

HISTORIARIK GABEKO “MANI” BAT

Lurraldea-k dei egin du gaur autobidearen A-4 delako trazatu berriaren alde manifestatzeko.

Isiltasunean manifestatzekoa zen deialdia.

Ez naiz harritzen. Ez bait zen pozaren pozez oihukatzen joateko modukoa.

Irailak 21

AITA SANTUAREN ERRETOLIKA

Ez dut ulertzen Aita Santuak Gotzainei botatako erretolikak eragin duen istilua gure gizartearen paganizazioa eta tradizio katolikoaren baloreen uztea salatuz.

Dagoeneko jakin behar genuke Erromatik datorrela Erromara joana, eta Aita Santuak Gotzainei esandakoa, hain zuzen ere, Gotzainek Aita Santuari esaten ihardun diotena dela. Aita Santuari eta geuri ere, gordin-gordina bait dago oraindik gai berberaz Conferencia Episcopal Española delakoren txostena.

Eta aipatu agirian bezalaxe, berriz ere, Elizaren beraren "mea culpa" falta dela iruditzen zait. Eliza gizarte espainolare n erresorte guztien jabe izan dela kontutan izanik, bere umetxoak deabruaren magalean ikustean, bere buruari ere erruren bat egotzi beharko lioke ala?

Irailak 23

BANAKETA

Badugu EAJ eta PSOEn arteko gobemu-akordioa. Karterak ere banatu dira.

Gutxitan gelditu da hain argi karteren banaketa alderdien in teresa arabera egiten dela, herriaren interesen arabera egin ordez.

Beste gauza bat ere garden geratzen da programaren 10 puntuak irakurtzean: Ardanzak ezingo ditu bere bazkide berriak gobernutik bota, programa ez betetzearren. Oraingo ez bait dago betebeharreko programarik.

Gobernu-krisiak eragin du konpromezu-eredu berri hau. Bi parteek, gobernu-egintza bateratua jasoko lukeen programa

bat osatzeko ez direla gai izan ikusirik, beharrak eskatu ahala ados jartzen joatea erabaki dute.

Etengabeko negoziazio-kontzeptua da. Egokiena bi lokomotara dituen gobernu batentzat. Bakoitzak bere eginkizunak ditu eta programatuta dago piloto automatikoa txoke egin aurretik piz dadin, batak besteari bidea libre utz diezaion. Ez zaie beste irtenbiderik gelditzen, bestela, bi lokomotorak geratu egin beharko lukete eta.

Planteamendu honen arriskua zeharka elkar begira egotean datza, biak aurrera begiratu beharrean, herri honek beharko lukeen legez.

Irailak 26

MUNDU ATOMIKOAREN AMAIERA

Horrelako zerbait dirudi Bush-ek agindu duena bere arsenal nuklearraren eraispen unilaterala iragartzean.

Ez dut esango berri on bat ez denik. Baina bere dimentsio justuan neurtzeko orduan ekologistaren anekdota gogoan izatea komeni da.

Ekologistak, poluzioaren aurkako borrokak luzapenik onartzen ez zuela jabeturik, bere kotxea txatarrara botatzea erabaki zuen.

Kotxeak 17 urte zituen.

Irailak 27

Euskaratzailea:
JON BERGARETXE